

Versiune anonimată

Traducere

C-914/19 - 1

Cauza C-914/19

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

12 decembrie 2019

Instanța de trimitere:

Consiglio di Stato (Italia)

Data deciziei de trimitere:

19 septembrie 2019

Apelant:

Ministero della Giustizia, reprezentat prin ministrul în exercițiu

Intimată:

GN

Alte părți din procedură:

HM

JL

JJ

Publicat la 28 noiembrie 2019

[*omissis*]

REPUBLICA ITALIANĂ

Consiglio di Stato [Consiliul de Stat]

în calitate de organ jurisdicțional (Secția a patra)

dă prezenta

RO

ORDONANȚĂ

în apelul cu numărul din registrul general 10319 din 2018, formulat de Ministero della Giustizia [Ministerul Justiției], reprezentat prin ministrul în exercițiu [omissis]

împotriva

doamnei GN [omissis]

alte părți din procedură

domnii HM, JL și JJ, care nu s-au constituit părți în judecată;

având ca obiect modificarea

hotărârii T.a.r. per il Lazio [Tribunalul Administrativ Regional din Lazio], sediul din Roma, Secția întâi, nr. 10885 din 12 noiembrie 2018.

[OR 2]

[omissis]

1. Intimata, în vârstă de peste 50 de ani, a atacat la T.a.r. per il Lazio [Tribunalul Administrativ Regional din Lazio] decretul directorului general din cadrul Ministero della Giustizia [Ministerul Justiției] din 21 aprilie 2016, prin care a fost inițiat concursul pe bază de examene pentru ocuparea a 500 de posturi de notar, în măsura în care a prevăzut pentru participare limita maximă de vârstă de 50 de ani la data decretului menționat.

Prin intermediul unor motive noi, partea interesată a atacat decretul prin care a fost exclusă de la probele scrise pentru că împlinise vârsta de 50 de ani la data anunțului de concurs.

În cursul procedurii, părții interesate i s-a permis – printr-o măsură provizorie adoptată de T.a.r. [Tribunalul Administrativ Regional] – să participe la probele scrise și la cele orale ale concursului, pe care le-a promovat.

Prin hotărârea nr. 10885 din 2018, T.a.r. [Tribunalul Administrativ Regional] a declarat acțiunea inadmisibilă pentru survenirea lipsei de interes, având în vedere promovarea probelor concursului.

Ministero della Giustizia [Ministerul Justiției] a declarat apel împotriva hotărârii menționate, susținând că T.a.r. [Tribunalul Administrativ Regional] ar fi trebuit să respingă acțiunea și nu ar fi trebuit să acorde relevanță promovării probelor concursului, promovare permisă de măsura provizorie în așteptarea pronunțării hotărârii.

Intimata a formulat excepții și a solicitat respingerea apelului declarat de minister, reiterând cererile neexamine, în temeiul articolului 101 alineatul 2 din Codul de procedură administrativă, și solicitând de asemenea, cu titlu subsidiar, să se adreseze Curții de Justiție a Uniunii Europene întrebarea preliminară cuprinsă în memoriu.

[OR 3]

Intimata a susținut de asemenea că numărul candidaților care au fost declarați câștigători în urma concursului (419) este mai mic decât numărul de posturi publicat (500) și că nu există niciun candidat clasat pe o poziție inferioară în clasament care să fi făcut cerere pentru sediul notarial care i-a fost repartizat ei, astfel încât nu ar exista alte părți interesate.

În ședința publică din 19 septembrie 2019, cauza a rămas în pronunțare.

2. Prin hotărârea nedefinitivă nr. 8152 din 28 noiembrie 2019, prezenta instanță:

- a admis apelul formulat de Ministero della Giustizia [Ministerul Justiției] împotriva hotărârii prin care a fost declarată inadmisibilitatea acțiunii introduse în primă instanță și, modificând hotărârea atacată, a declarat admisibilă acțiunea introdusă în primă instanță;

- a respins criticile formulate de intimată, potrivit cărora prevederea limitei de vârstă de 50 de ani – prevăzută în anunțul de concurs – ar contraveni legii naționale;

- în ceea ce privește criticile pe care intimata le-a formulat din nou, în temeiul articolului 101 alineatul 2 din Codul de procedură administrativă, cu privire la incompatibilitatea cu normele europene a aceleiași prevederi din anunțul de concurs, a dispus suspendarea judecării cauzei și sesizarea, în temeiul articolului 267 al doilea și al treilea paragraf TFUE, a Curții de Justiție a Uniunii Europene cu întrebarea preliminară, după cum urmează;

- a dispus soluționarea odată cu fondul a oricărei alte cereri.

3. Prin hotărârea nr. 8152 din 2019, citată anterior, prezenta instanță a apreciat că prevederea din anunțul de concurs este conformă cu legea italiană în vigoare, întrucât articolul 1 alineatul 3 litera b) din Legea nr. 1365 din 1926 (înlocuit prin articolul 13 din Decretul legislativ nr. 166 din 2006) prevede că, pentru a fi admiși la concursul pentru ocuparea posturilor de notari, candidații nu trebuie să fi împlinit vârsta de 50 de ani la data anunțului de concurs.

4. Intimata a susținut că limita de vârstă impusă prin anunțul de concurs (atacat prin cererea introductivă în primă instanță), pe care se întemeiază măsura de excludere (atacată prin intermediul motivelor noi), încalcă principiul nediscriminării pe motive de vârstă derivat din dreptul european, consacrat la articolul 21 [OR 4] din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și la

articolul 10 TFUE și prevăzut la articolul 6 din Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000, transpusă în dreptul intern prin Decretul legislativ nr. 216/2003.

Intimata a arătat că, dată fiind obligația de „interpretare conformă” cu dreptul Uniunii, chiar în prezența unor îndoieli în ceea ce privește interpretarea reglementării în vigoare, ar trebui să fie preferată o interpretare care permite să se considere că limita de vârstă prevăzută la articolul 1 din Legea nr. 1365 din 6 august 1926 este în prezent abrogată, întrucât soluția opusă ar fi ireconciliabilă cu norme europene care au efect direct.

Intimata a arătat de asemenea că, potrivit articolului 6 din Directiva 2000/78/CE, un tratament diferențiat pe motive de vârstă ar putea fi compatibil cu directiva numai dacă este justificat în mod obiectiv și rezonabil de un „obiectiv legitim”, pe care statul membru ar putea să îl invoce dacă este proporțional și adecvat pentru atingerea obiectivelor care trebuie urmărite, în timp ce norma privind limita de vârstă pentru accesul la profesia de notar, în cazul în care s-ar considera că este încă în vigoare, nu și-ar găsi nicio justificare în legea care o prevede (Legea 1365/1923) și cu atât mai puțin în legile statutare privind alte categorii profesionale, din care ar reieși în schimb contradicții evidente în raport cu alte activități comparabile, cum ar fi cea de magistrat sau de consilier juridic al statului, în privința cărora a fost abrogată de multă vreme orice dispoziție referitoare la limitarea accesului pe motive de vârstă.

Cu titlu subsidiar, intimata a solicitat Consiglio di Stato [Consiliul de Stat], instanță de ultim grad, ca, în cazul în care există îndoieli cu privire la interpretarea corectă a normelor europene, să adreseze Curții de Justiție a Uniunii Europene o întrebare preliminară în temeiul articolului 267 al doilea paragraf TFUE.

5. Ministero della Giustizia [Ministerul Justiției] a răspuns în mod analitic, subliniind că alegerea legiuitorului de a prevedea o limită de vârstă pentru participarea la concursul pentru ocuparea posturilor de notari nu ar fi nerezonabilă, întrucât titularizarea pe post a unor profesioniști care au împlinit deja o anumită vârstă ar fi incompatibilă cu [OR 5] cerința de a asigura stabilitatea exercitării funcției publice o perioadă semnificativă, fără a greva echilibrul conturilor sistemului de asigurări sociale al notariatului, prin împiedicarea accesului unor persoane aflate în apropierea limitei de vârstă prevăzute pentru pensionare.

6. În cadrul reglementării europene, prezintă de asemenea relevanță:

- articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, care interzice discriminarea pe motive de vârstă;

- articolul 10 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, potrivit căruia, în definirea și în punerea în aplicare a politicilor și a acțiunilor sale, Uniunea caută să combată orice discriminare pe motive de vârstă;

- articolul 6 din Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, potrivit căruia statele membre pot prevedea că un tratament diferențiat pe motive de vârstă nu constituie o discriminare atunci când este justificat în mod obiectiv și rezonabil, în cadrul dreptului național, de un obiectiv legitim, în special de obiective legitime de politică a ocupării forței de muncă, a pieței muncii și a formării profesionale, iar mijloacele de realizare a acestui obiectiv sunt corespunzătoare și necesare.

În acest context, după cum s-a arătat mai sus, articolul 1 alineatul 3 litera b) din Legea nr. 1365 din 1926, astfel cum a fost înlocuit prin articolul 13 din Decretul legislativ nr. 166 din 2006, prevede că, pentru a fi admiși la concursul pentru ocuparea posturilor de notari, candidații nu trebuie să fi împlinit vârsta de 50 de ani la data anunțului de concurs.

7. Prezenta instanță consideră că argumentele intimetei nu permit înlăturarea aplicării normei interne, întrucât motivele eventualei incompatibilități cu dreptul Uniunii nu sunt imediate și nici suficient de clare, precise și necondiționate.

În primul rând, Directiva 2005/36/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 septembrie 2005 privind recunoașterea calificărilor profesionale prevede la articolul 2 că aceasta se aplică oricărui resortisant al unui stat membru, [OR 6] inclusiv membrilor profesiilor liberale, care dorește să exercite o profesie reglementată într-un stat membru, altul decât cel în care și-a obținut calificările profesionale, fie cu titlu independent, fie cu titlu salariat [alineatul (1)], dar nu se aplică notarilor numiți printr-un act oficial al autorităților publice [alineatul (4)].

Prin urmare, este necesar să se verifice în primul rând dacă reglementarea privind accesul la exercitarea funcției de notar într-un stat membru trebuie să facă în mod necesar obiectul unei armonizări între dreptul național al aceluia stat și dreptul european.

În plus, potrivit articolului 6 din Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000, la care se face trimitere, intitulat „Justificarea unui tratament diferențiat pe motive de vârstă”, statele membre pot prevedea că un tratament diferențiat pe motive de vârstă nu constituie o discriminare atunci când este justificat în mod obiectiv și rezonabil, în cadrul dreptului național, de un obiectiv legitim, în special de obiective legitime de politică a ocupării forței de muncă, a pieței muncii și a formării profesionale, iar mijloacele de realizare a acestui obiectiv sunt corespunzătoare și necesare.

8. Cu toate acestea, prezenta instanță consideră că există îndoieli cu privire la compatibilitatea articolului 1 alineatul 3 litera b) din Legea nr. 1365 din 1926, astfel cum a fost înlocuit prin articolul 13 din Decretul legislativ nr. 166 din 2006, cu dreptul Uniunii Europene relevant în materia tratamentului diferențiat pe motive de vârstă.

Astfel, s-ar putea considera că, prin faptul că permite numai candidaților care nu au împlinit vârsta de 50 de ani la data anunțului de concurs să participe la concursul pentru ocuparea posturilor de notar, dispoziția de drept intern nu se întemeiază pe nicio justificare obiectivă și rezonabilă care să se bazeze pe un obiectiv legitim.

Cu alte cuvinte, s-ar putea considera că dispoziția legală a statului italian introduce o discriminare privind vârsta pentru eventuala numire în funcția de notar, în lipsa unui obiectiv legitim, determinând o inegalitate nepermisă de directiva Uniunii în această materie.

9. Prin urmare, în temeiul articolului 267 al doilea și al treilea paragraf TFUE, este necesar să **[OR 7]** se adreseze Curții de Justiție a Uniunii Europene o întrebare preliminară soluționării prezentului litigiu, și anume, odată ce Curtea de Justiție a stabilit că reglementarea privind accesul la exercitarea funcției notariale într-un stat membru trebuie să facă obiectul unei armonizări între dreptul național al acelui stat și dreptul european, „articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, articolul 10 TFUE și articolul 6 din Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000, în măsura în care interzic discriminarea pe motive de vârstă pentru accesul la muncă, se opun ca un stat membru să poată impune o limită de vârstă pentru accesul la profesia de notar?”.

[*omissis*] [formule procedurale]

Data astfel în camera de consiliu la Roma la 19 septembrie 2019 [*omissis*]

[OR 8]

[*omissis*] [numele semnatarilor]